

Kadernota 2026

Beste voorzitter, aanwezigen en mensen thuis,

Als coalitiepartij hebben wij enthousiast meegeschreven aan het akkoord 'Valkenburg voert uit: Samen bouwen aan morgen'. Een akkoord waar wij heel tevreden over zijn omdat ons sociale, groene en duurzame profiel zeer herkenbaar is. Echter, er zit een klein gevaar in de titel. Morgen komt namelijk nooit dichterbij. De afgelopen vier jaar, ook tijdens de bespreking van de Kadernota's, hebben wij regelmatig ons ongenoegen geuit over het gebrek aan uitvoering. **Samen bouwen aan morgen, dat begint vandaag.** Ondanks dat wij ons nu coalitiepartij mogen noemen, zullen wij het college hier herhaaldelijk aan herinneren indien nodig. Ook dat begint *vandaag* bij de bespreking van de Kadernota 2026.

Sociaal Domein

Samen bouwen doe je met iedereen. Jong en oud, rijk en arm, werkend of afhankelijk van een uitkering. Valkenburg aan de Geul wil een gemeente zijn met een sterke en toegankelijke sociale basis, waar inwoners gezond samenleven en naar elkaar omzien. Daarbij geldt: lichte ondersteuning waar het kan, zwaardere zorg waar het nodig is.

Dat vraagt om realisme. In een gemeente met relatief veel ouderen en een beperkt sociaal netwerk voor sommige inwoners, blijft maatwerk noodzakelijk. Tegelijkertijd zetten de oplopende tekorten binnen de Wmo deze ondersteuning onder druk.

1. Onze vraag is daarom: Welke gevolgen hebben de oplopende Wmo-tekorten voor de beschikbaarheid en kwaliteit van maatwerkvoorzieningen? En hoe voorkomt het college dat inwoners die ondersteuning nodig hebben tussen wal en schip vallen?

De PGP is blij met de komst van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Wel constateren wij dat het fonds, net als andere sociale regelingen, nog onvoldoende bekend lijkt. In de eerste drie maanden van 2026 zijn slechts tien aanvragen ingediend. Begrijpelijke en terugkerende communicatie blijft daarom essentieel, zodat inwoners de regelingen weten te vinden én durven te gebruiken.

Ook waarderen wij de groeiende aandacht voor vroegsignalering van schulden, schuldhulpverlening en het verkleinen van de afstand tot werk en vrijwilligerswerk. Deze inzet verdient wat ons betreft een krachtig vervolg.

Daarnaast blijven wij aandacht vragen voor onzichtbare armoede. Dat we deze niet altijd zien, betekent niet dat zij er niet is. Wij zien kansen om armoedebestrijding te verbinden met circulariteit, bijvoorbeeld via een laagdrempelige plek waar inwoners kleding, voeding en andere bruikbare spullen kunnen brengen én ophalen.

2. Onze vraag: Kan een dergelijke voorziening een plek krijgen binnen de nieuwe sociaal-culturele hub? En ziet het college daar ook mogelijkheden voor een fysieke vrijwilligersbank?

Tot slot de wijkaanpak in Broekhem-Noord en -Zuid, Hekerbeek en De Valkenberg. De PGP spreekt haar waardering uit voor de enthousiaste inzet van het team en de betrokkenheid van bewoners. Tegelijkertijd blijft een vaste ontmoetingsplek, met name in Broekhem-Noord, onmisbaar. Een wijkgebouw biedt ruimte voor ontmoeting, activiteiten en eigen initiatief en is daarmee een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle wijkaanpak. De PGP blijft daarom pleiten voor een spoedige realisatie van een wijkgebouw in Broekhem-Noord.

3. Onze vraag: Kan de wethouder inzicht geven in de planning en vervolgstappen voor de realisatie van een wijkgebouw in Broekhem-Noord?

Fysiek Domein

Van het sociale domein dat gaat over zorg voor mensen, gaan we naar de zorg voor onze openbare ruimte. Het fysieke domein, ook wel bekend als het grijs-groene domein. Als PGP zetten we er op in dat dit bekend raakt als het groen-grijze domein, waarbij de vergroening letterlijk terrein wint en bloemrijke bermen de norm worden. Zo ontstaat een omgeving die biodiversiteit versterkt, klimaatbestendiger is en meer uitnodigt tot ontmoeten, bewegen, verblijven en wonen.

Om met dat laatste te beginnen. Gelukkig hebben we nu op een aantal plaatsen binnen onze gemeente het voorkeursrecht. Een stap in de goede richting om te kunnen bouwen aan de toekomst. Maar nog steeds staan we voor een flinke woonopgave. Veel mensen, gezinnen, alleenstaanden, maar ook nog thuiswonende jongeren zoeken een plek. Ouderen willen doorstromen naar een kleinere en meer geschikte woning. Er is steeds meer behoefte aan 0-treden woningen, aan eenpersoonswoningen en vooral aan betaalbare woningen.

Wij zijn dan ook blij met de komst van een mogelijk vereveningsfonds als instrument om meer betaalbare woningen te realiseren. Maar we zijn scherp op de vraag of ontwikkelaars hiermee het bouwen voor dit segment kunnen 'afkopen'. Wij wachten

de themasessie over wonen in het najaar af. Verder zijn wij voor het pakken van kansen als het flexibel benutten van leegstaande panden en hopen dat er steeds meer oog komt voor bouwen met duurzame materialen en circulariteit. De aansluiting bij Cirkelstad vinden wij alvast heel positief en we vragen de wethouder om de raad te informeren over lokale toepassingen hiervan.

De reeds ingezette vergroening is een winstpunt, maar hopelijk geen eindpunt. Valkenburg is namelijk nog voor een groot deel verhard. Vorig jaar zijn we Nederlands kampioen tegelwippen geworden voor kleine gemeenten. Toen bleek dat we dit jaar niet aan dit kampioenschap meededen zaten wij van de PGP meteen in de hoogste boom: "Poeh zeg, prijs gewonnen en het is wel weer goed." Wij stelden hier meteen een rondvraag over en de wethouder stelde ons gerust. Er waren zoveel tegels gewipt, dat er eerst weer een inventarisatie gedaan moest worden voor een nieuwe vergroeningsslag.

Wel hebben we nog een aantal andere groene suggesties. Richt parkeerplaatsen groen in. Zet in op meer landschapselementen zoals graften die op een natuurlijke manier positief bijdragen aan onze wateropgave. Maak gebruik van materialen en middelen die goed zijn voor onze omgeving, zoals circulair compost. Dit is groencompost dat gemaakt is van lokaal ingezameld snoei en bierafval. Zorg ervoor dat er zo snel en veel mogelijk met elektrische apparatuur kan worden gewerkt om uitstoot te beperken. In het coalitieakkoord staat verder als prachtige doelstelling dat we een transitie willen maken naar een groen, duurzaam en klimaatbestendig Valkenburg. Een bewuster maaibeleid is daar onderdeel van.

4. Onze vraag: Is er voor deze aanpassing in het maaibeleid extra geld of capaciteit nodig en is dat voor 2026 voorzien?

Laten we ook met respect blijven omgaan met onze groeven en mergel elementen. Deze hebben natuurlijke, culturele en historische waarde. De groeven bieden onderdak aan vleermuizen die essentieel zijn voor ecosystemen en de mens. Een zwaar onderschat beestje. Het zijn namelijk natuurlijke ongediertebestrijders, wist je dat 1 vleermuis wel 1000 muggen kan verslinden in 1 nacht? Ook dragen ze stuifmeel over tussen de bloemen. Blijf deze multifunctionele diertjes dus koesteren en beschermen door zorg te blijven dragen voor nestkasten en schuilplekken.

Bij al deze ontwikkelingen in de openbare ruimte moet de aandacht evenredig verdeeld worden over al onze prachtige kernen. We willen elke kern leefbaar en aantrekkelijk houden voor jong en oud. Elke kern heeft zo haar eigen aandachtspunten en niet overal werkt dezelfde strategie. Laten we onze inwoners blijven betrekken bij belangrijke projecten die nodig zijn om onze kernen te verrijken. Zij zijn immers ervaringsdeskundigen die dagelijks te maken krijgen met eventuele uitdagingen in hun leefomgeving. Stel hierin duidelijke kaders en verwachtingspatronen. Evalueer nadien om te toetsen of we op de juiste manier het

proces hebben aangepakt. Burgerparticipatie is belangrijk en als we dit goed organiseren, door middel van een participatieladder, plukt iedereen hier uiteindelijk de vruchten van.

Economisch domein

Van het verbeteren en vergroenen van de openbare ruimte gaan we naar het verduurzamen van de lokale economie. In Valkenburg aan de Geul hebben wij een uitzonderlijk ontwikkelde lokale economie en juist binnen al die economische activiteiten die dagelijks zichtbaar zijn en waar heel veel mensen bij betrokken zijn, juist daar valt sociale, groene en vooral duurzame winst te behalen. Hier kunnen wij positieve impact maken.

Gelukkig staan er in het huidige coalitieakkoord genoeg punten om verduurzaming, ook van de economie, op te pakken. Een belangrijk thema waar relatief eenvoudig duurzaamheidswinst valt te behalen is zwerfafval. Op toeristische piekmomenten zorgen bezoekers voor een impuls voor onze lokale economie. Dat is positief zowel voor de ondernemers als de gemeente. Zij laten echter ook zwerfafval achter, waaronder sigarettenpeuken en op drukke dagen zijn de prullenbakken op toeristische plekken overvol.

Het positieve is dat er naast de gemeentelijke reinigingsdienst ook betrokken inwoners en organisaties zijn die willen bijdragen aan een schone leefomgeving, verenigd in Valkenburg Sprokkelt waar -voor de ondersteuning vanuit de gemeente wegviel- ook bedrijven als Sprokkelspots bij aangesloten waren. Daarnaast hebben wij vernomen dat Visit Zuid-Limburg een zwerfafvalinitiatief wil starten en ook verenigingen zoeken naar nieuwe inkomstenbronnen. We zien hierin kansen om gezamenlijk tot een flexibele aanpak te komen. De aanpak van zwerfafval is al opgenomen in het coalitieakkoord.

5. Vraag: Kan het college de aanpak van zwerfafval op korte termijn oppakken en aangeven hoe zij dit gaat doen?

In de beantwoording van onze schriftelijke vragen over het verduurzamen van de lokale economie lezen wij: “Vanuit duurzaamheidsoogpunt wordt o.a. gedacht aan het vergroenen van het voedselaanbod en voorkomen van voedselverspilling in de horeca door middel van streekgebonden en korte ketens, het opwekken van energie voor eigen gebruik, gasloos koken, isoleren en vergroenen van daken en percelen.”

Goede ideeën en u begrijpt dat wij niet kunnen wachten op de uitwerking daarvan. Uiteraard snappen wij dat dit enige tijd vergt en deze zullen we ook zeker geven. M.b.t. voorgaande hebben we wel twee vragen:

Vragen

6. Kan het verduurzamen van de lokale economie meegenomen worden in de ‘strategische duurzaamheidsagenda’ uit het Coalitieakkoord en op welke termijn?

7. Welke aanpak kiest de wethouder om van onze gemeente een duurzame toeristische bestemming te maken met meetbare resultaten zoals in het coalitie akkoord staat?

Rol gemeente binnen Vrijetijdseconomie

Van inhoud naar organisatie. De gemeente is zoekende naar de rol die zij binnen de vrijetijdseconomie moet aannemen. We zijn aangekomen op een punt dat de belasting op het ambtelijk apparaat, zeker op sommige piekmomenten, buitenproportioneel hoog is. Rollen zullen moeten veranderen. Neem de tijd voor dit soort processen en wees behoedzaam dat we het kind niet met het badwater weggooien. Als we ons, vanuit een zeer betrokken rol die verder gaat dan faciliteren, te snel terugtrekken als gemeente dan komt juist de balans economie, leefbaarheid en natuur in gevaar. Dat staat haaks op alle beleidsstukken en op het coalitieakkoord. Dat staat haaks op de wens van de Raad. Dat betekent o.a. dat zaken die de leefbaarheid en de natuur waarborgen en beschermen, uitermate goed verankerd moeten zijn in vergunningsvoorwaarden.

In de kadernota lezen we bijvoorbeeld: “De ambitie is om de exploitatie van de Gemeentegrot over te dragen aan een marktpartij..”(p15) In de beantwoording van onze vragen hierover lezen we letterlijk: “Het wordt voor de gemeente moeilijk om de balans te waarborgen wanneer zij zelf niet meer exploiteert c.q. betrokken is bij de dagelijkse bedrijfsvoering.” Dit vinden wij een heel zorgelijke ontwikkeling. Voor ons is de prioriteit het behouden en verbeteren van de balans tussen leefbaarheid, natuur en economie en het is aan het college om deze te waarborgen, al betekent dat wellicht dat er meer geïnvesteerd moet worden, al is het tijdelijk, in ambtelijke ondersteuning en begeleiding.

8. Vraag: Wil het college deze overwegingen meenemen?

We hebben nu, vanuit ons PGP perspectief, de drie hoofddomeinen, sociaal, fysiek en economisch domein, beschouwd. Er zijn vorige periode veel beleidsstukken ontwikkeld. Er ligt een kadernota 2026, waar wij ons in kunnen vinden. We hebben een coalitieakkoord waar wij achter staan. Nu ligt de bal bij het college dat die belangrijke stap van beleid naar uitvoering moet gaan zetten. Doe dat met daadkracht, maar blijf in verbinding met inwoners, ondernemers en met ons de raad. Maak scherpe keuzes, zoals beloofd is, maar zorg dat ze goed beargumenteerd worden en navolgbaar zijn. Reken er op dat wij de ontwikkelingen niet vanaf de zijlijn volgen, maar vanuit het veld, dicht op de bal.

Progressieve stap vooruit

Afsluitend, als PGP zien we dat we, gelukkig, geen alleenrecht meer hebben op sociaal, groen en duurzaam. Zelfs onze stokpaardjes, zoals inclusiviteit, worden door anderen bereden. Dat is mooi. We kunnen hierdoor de komende jaren de verdieping zoeken op onze thema's en meer aandacht vragen voor andere progressieve onderwerpen zoals diversiteit en vrouwveiligheid. Wellicht ligt het nog een tikje gevoelig bij de voetbalfans, maar wij hopen dat het gemeentehuis en andere

beeldbepalende gebouwen in onze gemeente van eind november tot begin december oranje worden aangelicht. Dit in het kader van Orange the World, een wereldwijde campagne tegen geweld tegen vrouwen en meisjes.

Maar ook zetten wij in op aandacht voor dak-en thuisloze mensen en denk ook aan dierenwelzijn. Hierover ook een laatste concrete vraag. Tijdens de raadsvergadering op 11 november 2025 hebben wij de toezegging gekregen dat het contract met de dierenambulance zou worden herzien. Het bleek dat wij in vergelijking met andere gemeenten een vrij beperkt contract hebben.

9. Vraag: Wat is de status van de herziening van dit contract en welke diensten zijn er bij gekomen?

M.b.t. een van onze drie kernthema's, duurzaamheid, willen we juist graag verbreding zoeken. Verduurzaming is een begrip waarvan de inhoud in het algemeen en ook binnen de gemeente niet helder is. Duurzaamheid overschrijdt domeinen en kan ze met elkaar verbinden als een rood-groene draad. De SDG's, de sustainable development goals, kunnen daar een handvat voor zijn. Een fijne vertaling van de SDG's is 'Werelddoelen voor duurzame ontwikkeling', een internationale agenda om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, zoals armoede, ongelijkheid, klimaatverandering en verlies van biodiversiteit. Daar kun je lokaal aan werken.

Op dit moment hebben we bij het gemeentehuis een SDG bordje hangen. We omarmen de SDG's blijkbaar. Maar wat betekent dit? In Maastricht is er het 'SDG House', nu hoeven wij niet alles wat Maastricht ook heeft, en we kunnen zaken zeker lokaal invullen. In september is er een bijeenkomst: Hoe maken we Maastricht Duurzamer? Het lijkt ons een goed idee om met een Valkenburgse delegatie van ambtenaren, de betrokken wethouder en geïnteresseerde raadsleden een bezoek te brengen om te kijken of het handvatten biedt om dit thema ook in Valkenburg verder uit te werken. Hoe maken we Valkenburg duurzamer? Met die uitnodiging om samen aan duurzaamheid te werken, sluit ik deze beschouwing graag af. Veel dank voor de aandacht en laten we vandaag samen bouwen aan een sociaal, groen en duurzaam morgen.